

Muu poronhoitoalue. Erityiseen käyttöön otettu alue. Lomakiinteistö. Vapaa-ajan kiinteistö. Elinkeinotoiminta. Matkailu. Vahingonkorvaus. Poro.

POROVAHINKOLAUTAKUNTA

Asianumero 5200/2025

Lausunnon antopäivä: 22.1.2026

Asiassa oli kysymys siitä, oliko paliskunta velvollinen korvaamaan porojen oleskelemisesta aiheutuneet siivouskulut elinkeinotoiminnassa käytetylle vapaa-ajan kiinteistölle, joka sijaitsi muulla kuin erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella tai saamelaisten kotiseutualueella ja jonka omistaa muu kuin Suomen valtio.

Toiminnanharjoittajan mukaan kiinteistö oli poronhoitolaissa tarkoitettu muu erityiseen käyttöön otettu alue, koska sillä harjoitettiin elinkeinotoimintaa vuokraamalla kiinteistöä matkailukäyttöön.

Porovahinkolautakunta on 13.11.2025 antamissaan lausunnoissa nro 1016/2025 ja 4016/2025 todennut, että poronhoitolaissa tarkoitettun erityiseen käyttöön otetun alueen merkityssisältöä ei voida yleispätevästi määritellä ja että arviointi on tehtävä tapauskohtaisesti ottaen huomioon alueen sijainti ja käyttötarkoitus sekä kunkin tapauksen erityispiirteet ja olosuhteet kokonaisuudessaan. Muulla erityiseen käyttöön otetulla alueella tulee kuitenkin olla riittäviä yhtymäkohtia laissa erikseen kirjattuihin erityisiin alueisiin.

Lautakunta totesi, että lainsäätäjän ilmeisenä tarkoituksena on ollut, että vapaa-ajan kiinteistöillä tulee lähtökohtaisesti sietää porojen oleskelusta aiheutuvia mahdollisia haittoja korvauksetta huolimatta siitä, että vapaa-ajan kiinteistökin on kotirauhan suojaama alue. Asiassa ei ollut perusteita pitää puheena olevaa vapaa-ajan kiinteistöä poronhoitolaissa tarkoitettuna erityiseen käyttöön otettuna alueena vain sillä perusteella, että kiinteistöä vuokrataan elinkeinotoiminnassa.

Lausuntopyyntö

Toiminnanharjoittaja pyysi porovahinkolautakunnalta lausuntoa porojen kiinteistölle aiheuttamasta vahingosta vaatien paliskunnalta korvausta muun ohella siivouskustannuksista.

Toiminnanharjoittaja lausui, että se harjoitti omistamallaan, kotirauhan piiriin kuuluvalla kiinteistöllä säännöllistä ja järjestäytynyttä elinkeinotoimintaa vuokraamalla kiinteistöä matkailukäyttöön. Kiinteistön kiinteät osat, porraskuistit ja ulkorakennuksen sisällä oleva autokatos olivat erityisesti perustuslain mukaisen kotirauhan piirissä, eivätkä ne olleet porojen laiduntamispaikkoja. Kiinteistö oli siten poronhoitolaissa tarkoitettu muu erityiseen käyttöön otettu alue.

Kiinteistöllä oleskeli poroja, jotka aiheuttivat ylimääräisiä siivous- ja puhdistuskustannuksia ja muuta merkittävää haittaa vuokraustoiminnalle. Esteköysistä huolimatta porot sotkivat ulosteillaan ja virtsalla pihat, portaikot, kuistit ja kiinteistöjen ulkorakenteet sekä söivät kukkaistutukset ja ryytimaat.

Paliskunnan vastine

Paliskunta lausui, ettei sillä ollut lakiin perustuvaa velvollisuutta korvata siivouskustannuksia. Poroilla oli kyseisellä alueella vapaa laidunnusoikeus. Poronhoitolain 31 §:ssä ja 34 §:ssä säädetty paliskunnan korvausvelvollisuus ei ulottunut poronhoitoalueella sijaitseviin vapaa-ajan kiinteistöihin. Vapaa-ajan kiinteistö ei ollut myöskään poronhoitolaissa tarkoitettu muu erityiseen käyttöön otettu alue.

POROVAHINKOLAUTAKUNNAN LAUSUNTO

Kysymyksenasettelu

Asiassa on kysymys siitä, onko paliskunta velvollinen korvaamaan porojen aiheuttamat siivouskulut, jotka ovat aiheutuneet porojen oleskelemisesta puheena olevalla kiinteistöllä.

Asiassa saatu selvitys

Mökin terassilla ja portaikolla on poron ulosteita ja terassin siivoustarve on siten ollut ilmeinen.

Poronhoitolaissa tarkoitettu erityiseen käyttöön otettu alue

Poronhoitolain 31 §:n 1 momentin ja 34 §:n 1 momentin sanamuodon mukaan pihamaahan liittyvä velvollisuus ehkäistä ja korvata porojen aiheuttamia vahinkoja koskee vain vakinaisten mutta ei vapaa-ajan asuntojen pihoja. Toiminnanharjoittaja onkin perustanut korvausvaatimuksensa siihen, että kiinteistöllä harjoitetaan matkailuelinkeinoa, jonka vuoksi kiinteistö on hänen mielestään poronhoitolaissa tarkoitettu muu erityiseen käyttöön otettu alue.

Poronhoitolaissa tarkoitettuja erityisiä alueita, joilla porot eivät saa oleskella, ovat ainakin lakiin kirjatut viljelykset ja metsänuudistusaloilla olevat taimikot, puutarhat ja vakinaisten asuntojen pihat. Näiden erikseen mainittujen alueiden lisäksi poroja ei saa päästää ”muille erityiseen käyttöön otetuille alueille”. Poronhoitolakiin ei sisälly määritelmää siitä, mitä tällä ilmaisulla tarkoitetaan.

Porovahinkolautakunta on 13.11.2025 antamissaan kahdessa lausunnossa nro 1016/2025 ja 4016/2025 todennut, että poronhoitolaissa tarkoitettun erityiseen käyttöön otetun alueen merkityssisältöä ei voida yleispätevästi määritellä ja että arviointi on tehtävä tapauskohtaisesti ottaen huomioon alueen sijainti ja käyttötarkoitus sekä kunkin tapauksen erityispiirteet ja olosuhteet kokonaisuudessaan. Muulla erityiseen käyttöön otetulla alueella tulee kuitenkin olla riittäviä yhtymäkohtia laissa erikseen kirjattuihin erityisiin alueisiin.

Mainituissa lausunnoissa on katsottu, että lakiin erikseen kirjatuille erityisille alueille yhteistä on se, että porojen oleskelu alueilla on tyypillisesti omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai vähäistä suurempaa haittaa maanomistajalle tai oikeudenhaltijalle. Alueet myös erottuvat ympäristöstään siten, että ne ovat ulkoisesti helposti havaittavissa. Tällaisten alueiden erityinen käyttö on luonteeltaan myös yleensä niin intensiivistä ja pysyvää, että poronhoitoa ei voida alueella yhtä aikaa rinnakkain harjoittaa.

Johtopäätös siitä, onko kysymyksessä erityiseen käyttöön otettu alue

Poronhoitoalueella on ja on ollut jo poronhoitolakia säädettyäessään runsaasti vapaa-ajan asuntoja ja vapaa-ajan asutukseen tarkoitettuja laajempiakin alueita. Poronhoitolain 31 §:ssä mainitaan asuntojen

osalta erikseen vain vakinaisten asuntojen pihat. Koska vapaa-ajan asunnoista ei ole erikseen laissa säädetty, lainsäätäjän ilmeisenä tarkoituksena on ollut, että vapaa-ajan kiinteistöillä tulee lähtökohtaisesti sietää porojen oleskelusta aiheutuvia mahdollisia haittoja korvauksetta huolimatta siitä, että vapaa-ajan kiinteistökin on rikoslain 24 luvun 11 §:n tarkoittama kotirauhan suojaama alue.

Vapaa-ajan kiinteistöjä ei käytetä eikä saakaan käyttää vakituiseen asumiseen. Vapaa-ajan kiinteistöille poroista aiheutuva haitta on siksi yleensä tilapäistä ja maanomistajan kohtuullisin toimenpitein torjuttavissa. Puheena olevassa tapauksessa porojen oleskelusta alueella ei ole näytetty aiheutuneen muuta konkreettista vahinkoa kuin ylimääräistä siivoustyötä.

Poronhoidon vapaa-ajan kiinteistöille aiheuttamat haitat ja vahingonvaara säilyvät samankaltaisina edelleenvuokrauksesta huolimatta, joskin hättävähaitat luonnollisesti lisääntyvät kiinteistön käytön lisääntyessä. Yksittäisen vapaa-ajan asunnon vuokraaminen edelleen ei sinänsä muuta kiinteistön käyttötarkoitusta toiseksi eikä yleisesti tee alueen käytöstä sellaista, etteikö poronhoitoa ja kiinteistön virkistyskäyttöä voitaisi alueella rinnakkain kohtuudella harjoittaa. Poronhoidon näkökulmasta ulkopuolisen on mahdotonta erottaa sitä, onko tavanomainen vapaa-ajan kiinteistö omistajansa yksityisessä käytössä vai vuokraako hän sitä edelleen elinkeinotoiminnassa. Kesämökin käyttötarkoitus voi olla myös rinnakkain molempia. Näin olen elinkeinotoiminnan harjoittamisen ottaminen ratkaisuperusteeksi olisi epätasällinen, johtaisi sattumanvaraisiin lopputuloksiin ja olisi omiaan heikentämään oikeusvarmuutta.

Asiassa ei ole perusteita pitää puheena olevaa vapaa-ajan kiinteistöä poronhoitolaissa tarkoitettuna erityiseen käyttöön otettuna alueena vain sillä perusteella, että kiinteistöä vuokrataan elinkeinotoiminnassa.

Lausunnon lopputulos

Kysymyksessä oleva vapaa-ajan kiinteistö ei ole poronhoitolain 31 §:ssä tarkoitettu erityiseen käyttöön otettu alue. Paliskunta ei ole velvollinen poronhoitolain 34 §:n mukaan korvaamaan vaadittuja porojen aiheuttamia siivouskuluja eikä käsittelymaksua lausunnon antamisesta.

Ratkaisukokoonpano

Lausuntoasian ovat ratkaisseet porovahinkolautakunnan puheenjohtaja Ahti Kontturi ja jäsenet Leo Aikio sekä Harri Peltola